

Motion till riksdagen 2016/17:3173

av **Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M)**

Bättre förutsättningar för svenskt jordbruk och svensk livsmedelsproduktion

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att stärka äganderätten inom jordbruket och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökad avtalsfrihet i arrendelagstiftningen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna för en arbetsgivar- och ledarutbildning för företagare inom jordbruks- och trädgårdsnäringen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svenska, mer långtgående särkrav för primär- och livsmedelsproduktionen med jämna mellanrum bör prövas och vid behov förändras och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ansvaret för att pröva ansökningar om tillstånd att få sälja och använda växtskyddsmedel ska ligga på Statens jordbruksverk i stället för Kemikalieinspektionen och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i större utsträckning bör använda sig av ömsesidigt erkännande vid produktgodkännande för växtskyddsmedel och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beslut om vattenverksamhet i enlighet med vattendirektivet måste vägas mot den nytta eller skada de kan ha för jordbruket och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att insatser för att bekämpa invasiva arter bör utformas så att näringsidkare inte lider skada, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att såväl regler som ersättningar för miljö- och djurskydd i större utsträckning bör kopplas till resultat i stället för åtgärder och tillkännager detta för regeringen.

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över konsumentköplagen för att modernisera den när det gäller handel med hästar och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Livsmedelsverket i uppdrag att arbeta fram en ny policy för livsmedelskontroller och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om standardiserade kontrollsymboler i samband med livsmedelskontroll och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att livsmedelsföretag under vissa förutsättningar ska kunna byta livsmedelsinspektör och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att mindre kommuner vid behov ska samverka med andra kommuner för att säkerställa relevant kompetens vid livsmedelskontroller och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att ge nystartade livsmedelsföretag dispens från vissa krav i uppstartsskedet och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör vara drivande för att EU i större utsträckning ska prioritera frågan om livsmedelsbedrägeri och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att straffen för livsmedelsbedrägerier bör skärpas och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över reglerna för byggande inom de areella näringarna och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att konsekvenserna av alla skärpta regler ska analyseras noga och att företag i primär- och livsmedelsproduktionen alltid ska ges en rimlig tidsram för att ställa om sin verksamhet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att förenkla reglerna för småskaliga slakterier och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillåta gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör säkerställa att jordbrukarstöden betalas ut i tid och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att satsa på ett paket för ökad livsmedelsexport och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att upphäva exportförbudet av snus inom EU och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att stärka den tillämpade forskningen i hela livsmedelskedjan och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att SLU, Formas, Rise, Jordbruksverket och Livsmedelsverket i samarbete med relevanta intressenter får i uppdrag att ta fram ett förslag till vad en samlad forskningssatsning inom primär- och livsmedelsproduktionen ska omfatta och tillkännager detta för regeringen.

27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att SLU ska få i uppdrag att analysera och lämna förslag på hur kompetensförsörjningen för primärproduktionen kan stärkas genom högre utbildning och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge SLU i uppdrag att se över hur livsmedelsutbildningar på universitetsnivå kan göras mer attraktiva och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en bred översyn av utbildningarna inom primär- och livsmedelsproduktionen samt viltvårdsutbildningarna i gymnasieskolan, yrkesvux och yrkeshögskolan och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en översyn av de regler som omfattar vetenskaplig utvärdering av ny teknik för primär- och livsmedelsproduktionen, i syfte att ta fram lämpliga regelförenklingar, bör göras och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utlysningar av offentligt finansierad forskning som rör modern växtförädling i Sverige liksom i övriga EU ska utlysas och bedömas på vetenskapliga och teknikneutrala grunder och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en översyn av den nationella lagstiftning som hanterar genteknik och GMO i syfte att modernisera och göra den mer teknikneutral och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att GMO även fortsättningsvis ska regleras på EU-nivå och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

I vår plan för Sverige ska hela landets utvecklingskraft, tillväxtpotential och sysselsättningsmöjligheter tas till vara. Det ska ske på ett sätt som bidrar till hållbar utveckling – ekonomiskt, socialt och miljömässigt. Våra ursprungsnäringsgrupper – såsom jordbruk, fiske och animalieproduktion – kan i allra högsta grad bidra till detta. Eftersom ursprungsnäringsgrupperna är bundna till mark, jord och vatten är de bestående, oavsett vilka andra näringsgrenar som kommer och går. De svenska lantbrukarna ska därför behandlas respektfullt, som företagare som förtjänar långsiktiga och rimliga spelregler och konkurrensvillkor.

Livsmedelskedjan är en basnäring – Sveriges fjärde största näring – med stor potential till högre förädling och därför en ekonomisk faktor att räkna med. Genom att öka den svenska matproduktionen och dess förädlingsvärde och stärka exporten skapas ekonomisk tillväxt och fler arbetstillfällen, samtidigt som vi tar ansvar för miljön. Vi anser därför att det är angeläget att skapa förutsättningar för att den svenska livsmedelsproduktionen ska kunna öka.

I Sverige har vi, trots våra nordliga breddgrader, goda förutsättningar för växtodling och kan i delar av landet producera stora skördar per odlad yta, trots relativt låg användning av exempelvis växtskyddsmedel och handelsgödsel. Svenskt kött och andra animalieprodukter är förstklassiga, bland annat tack vare vårt höga djurskydd, vår låga

antibiotikaanvändning och stora miljö- och klimathänsyn. Svensk jordbruksproduktion är generellt sett miljövänlig. Det skulle vara bättre för miljön om en större andel av exempelvis det kött, de mejeriprodukter och de grödor som konsumeras i världen kom från svenska gårdar. Vi producerar idag i genomsnitt bara ungefär hälften av de livsmedel som konsumeras här i Sverige, trots våra goda förutsättningar.

För att öka livsmedelsproduktionen understryker vi vikten av att fokusera på hur de svenska livsmedelsproducenternas konkurrensvillkor kan förbättras. Förutsättningarna för primärledet och i förädlingsledet måste stärkas, genom möjligheter till ökad export, lättare regelbörd, förenklade kontroller och administration samt genom att uppmuntra fler konsumenter att välja högkvalitativ mat producerad under goda villkor.

Svensk livsmedelsexport är en framgångsrik exportgren, men utvecklingen har försämrats. Under 2014 ökade svensk livsmedelsexport med 9,4 procent, medan varuexporten som helhet ökade med 3,1 procent. Under 2014 uppgick livsmedelsexporten till närmare 70 miljarder kronor. Under 2015 avtog dock livsmedelsexportens ökning till mer modesta 2,9 procent. Vi ser att potentialen för ökad export är betydande och är beredda att vända på varje sten för att bidra till det.

För att nå bättre konkurrenskraft inom livsmedelsproduktionen måste vi ta ett samlat grepp kring livsmedelsfrågorna ur flera perspektiv – primärproducent, livsmedelsföretag, handel, konsument samt stat, kommun och landsting. För Moderaterna är det viktigt att värna frihandel och öppna gränser, det tjänar Sverige på. Samtidigt måste vi arbeta för att svenska bönder och livsmedelsföretag i Sverige i allt större utsträckning kan verka under lika goda konkurrensförutsättningar som sina europeiska grannar.

Jordbrukets och livsmedelsproduktionens grundförutsättningar

Ägarfrågor

Äganderätten

Grundläggande för all lantbruksproduktion är äganderätten. Äganderätten är en mänsklig rättighet, som skyddas av både regeringsformen och Europakonventionen. Tack vare vår starka äganderätt och rätten att bruka den mark man äger har svenska lantbrukare goda möjligheter att driva och utveckla sin verksamhet. Vi moderater vill att de svenska lantbrukarnas konkurrensförutsättningar ska stärkas och därför är det viktigt att värna äganderätten.

Tyvärr har dock äganderättens omfattning och innebörd blivit föremål för diskussion under senare tid. Vi anser därför att det finns skäl för att stärka äganderätten. I ett antal uppmärksammade fall har markägare lidit skada som resultat av enskilda individers agerande. Framförallt rör det sig om fall i vilka allemansrätten har använts som förevändning för verksamheter som knappast kan anses falla inom ramarna för vad allemansrätten är ämnad för. Bland annat har större grupper slagit läger, uppfört sig hotfullt mot markägaren och smutsat ner, andra har gjort icke efterfrågade inventeringar på annans mark och i ytterligare något fall har organisationer uppehållit sig på annans mark nattetid i syfte att störa en skydds jakt. En stor risk med den typen av beteende är att tilltron till allemansrätten undermineras och att markägare vidtar åtgärder för att försvåra för det rörliga friluftslivet. Allemansrätten är för viktig för att tillåtas lakas ur. Vi anser därför att det finns skäl att stärka äganderätten.

Ett stort problem för många som föder upp djur är brott från djurrättsaktivister. Dessa aktivister har, på ideologisk grund, bestämt sig för att djuruppfödare agerar fel, trots att de svenska djuruppfödarna lyder under en av de hårdaste djurskyddslagarna i världen. Djurrättsaktivister använder sig ofta av olika former av brott, mot både egendom och person, för att få uppmärksamhet för sina ståndpunkter. Förutom att detta leder till stora kostnader för många som verkar inom olika delar av animalieproduktionen och pälsproduktionen orsakar oron för aktivisternas brott att allt fler blir tveksamma till att fortsätta med sin verksamhet. Även forskare som genomför djurförsök utsätts för brott av djurrättsaktivister, trots att dessa djurförsök genomförs först efter en noggrann kontroll från samhället via de djurförsöksetiska nämnder som godkänner försöken. Utöver de ekonomiska skadorna för djuruppfödarna riskerar dessa angrepp även att försena angelägen forskning om olika allvarliga sjukdomar. Justitieutskottet riktade 2014 (2014/15:JuU1) ett tillkännagivande till regeringen om att rättsväsendet måste prioritera arbetet mot denna brottslighet i betydligt högre grad än vad som gjordes då samt överväga vilka möjligheter som finns att erbjuda ett bättre skydd för dem som utsätts för hot, skadegörelse och annan typ av brottslighet av djurrättsaktivister. Regeringen har hittills inte agerat och det är inte acceptabelt.

Strukturrationalisering

För att de svenska lantbruken ska stärkas i den internationella konkurrensen krävs bättre lönsamhet. Konkurrenskraftsutredningen (SOU 2015:15) har funnit att större jordbruksföretag generellt sett är mer lönsamma än de småskaliga jordbruken. Till stor del beror det på att de större företagen har högre produktivitet tack vare stordriftsfördelar. Utvecklingen har också under en längre tid varit sådan att lantbrukandet går mot färre, men större enheter. Det är på sikt troligt att de stora enheterna kommer att växa och att de mindre enheterna kommer att bli färre. Samtidigt som det ur produktivitetshänseende kan vara positivt, behöver de mindre enheternas olika viktiga funktioner bejakas. Även de mindre lantbruksenheterna behöver stärkas.

Enligt Konkurrenskraftsutredningen drivs strukturomvandlingen bland annat av ny teknik, ökad kompetens, nya regelverk, utveckling av marknaderna samt av kostnaderna för arbetskraft. Det vore bra om fler, även mindre, lantbruk har möjlighet att tillgodogöra sig och anpassa sig till dessa förändringar i relevant omfattning. Vad som kan göras från politiskt håll är främst att på olika sätt bidra till bättre kompetens i lantbruket, ge tillgång till fler marknader att konkurrera på samt bidra till bättre förutsättningar för företagande generellt.

Översyn av arrendelagstiftningen

En stor del av den svenska jordbruksmarken, enligt Konkurrenskraftsutredningen (SOU 2015:15) mellan 30 och 40 procent, brukas under arrendeavtal. Möjligheten att arrendera mark eller att arrendera ut mark är viktig för det svenska jordbrukets funktion och produktivitet. Dessvärre är arrendelagstiftningen till delar föråldrad. Det har gjort att ettåriga sidoarrenden, till vilka besittningsskydd för arrendatorn saknas, har blivit fler till antalet. Till stor del beror det på att markägarna inte gärna vill riskera att förlora rådigheten över den egna marken och vill undvika att komma i konflikt med arrendatorer. Samtidigt förlängs en stor andel av dessa ettåriga arrendeavtal. För att komma ifrån den situationen föreslog Arrendelagsutredningen (SOU 2014:32) att även ettåriga sidoarrenden ska omfattas av ett mått av besittningsrätt. Det skulle kunna bidra

till att stärka långsiktigheten i de arrendeavtal som upprättas, men låser samtidigt fast det svenska jordbruket i en föråldrad struktur för ägande och brukande. I många fall har både arrendator och markägare intresse av att skapa mer långsiktighet för att kunna nyttja marken mer effektivt.

Om det svenska lantbruket och livsmedelsproduktionen ska stärkas, behöver reglerna för arrenden istället mjukas upp och bli mer rimliga i förhållande till den strukturrationalisering som nu sker i lantbruket, både i Sverige och internationellt. I grannländer som Danmark, Tyskland och England råder större avtalsfrihet vad avser jordbruksarrenden. Det finns skäl till bättre marknadsanpassning av och ett större mått av flexibilitet i de svenska arrendereglerna. Vi föreslår därför att upp till femåriga avtal för sidoarrenden utan bostadshus som upprättas från 2018 och framåt ska omfattas av avtalsfrihet avseende besittningsskydd och arrendeavgift. På sikt kan arrendelagstiftningen i stort behöva ses över och kompletteras med ett större mått av avtalsfrihet.

Konkurrensvillkor

Arbetskraftskostnader

Enligt Konkurrenskraftsutredningen är den svenska arbetskraftskostnaden för anställda i jordbruket den näst högsta i EU. Det är en konkurrenshämmande faktor.

Många arbetstillfällen i lantbruket är säsongbetonade och därför behöver nya, mer flexibla anställningsformer utvecklas. Genom att göra det billigare att anställa skulle fler lantbrukare ha råd att ta in säsongarbetare. Sänkt skatt på låga inkomster behövs för att lantbruket ska kunna ta in den personal som behövs under arbetsintensiva perioder. Detta skulle också kunna bidra till att fler unga och nyanlända får ett första jobb. Det kan till exempel omfatta att asylsökande redan vid första kontakten med Migrationsverket anmäler sitt intresse för jobb, för enklare matchning lokalt.

Konkurrenskraftsutredningen föreslår att ”arbetsgivarutbildning och ledarutbildning erbjuds företagare inom jordbruks- och trädgårdsnäringen”. Moderaterna anser att det är ett rimligt förslag och att möjligheterna för att genomföra det inom befintliga strukturer bör ses över.

Skatter

Skatter på för lantbruket nödvändiga insatsvaror, såsom diesel och handelsgödsel, hämmar dess konkurrenskraft. Moderaterna står fast vid att skatt på handelsgödsel inte bör införas, eftersom den varken har en miljöstyrande effekt eller minskar användningen av handelsgödsel – det blir enbart en kostnad och en konkurrensnackdel för lantbruket. Vi står fast vid vårt förslag om ökad nedsättning av koldioxidskatten för diesel som används i jordbruket, skogsbruket och vattenbruket, se vidare i vår motion för utgiftsområde 23.

Regeringen utreder för närvarande möjligheterna att införa en skatt på avstånd för lastbilstransporter, en kilometerskatt. Det har talats om skattenivåer så höga som 24 kronor per mil, vilket vore förödande för de areella näringarna. Sverige är ett stort land i Europas utkant och avstånden är redan idag en konkurrensnackdel för oss. Moderaterna tar därför kraftigt avstånd från införandet av en kilometerskatt.

Punktskatter på enskilda livsmedel, såsom köttskatt och sockerskatt har vid flera tillfällen aktualiserats i debatten. Moderaterna inskräper att vi är emot denna typ av

beskattning av flera skäl. Vi tycker att det är principiellt tveksamt. Det är dessutom osäkert huruvida sådana skatter bidrar till minskad konsumtion av kött eller socker, samtidigt som det finns en uppenbar risk att särskild beskattning av vissa livsmedel främst skulle slå mot svenskproducerade produkter och därmed ytterligare försämra det svenska jordbrukets och livsmedelsproduktionens konkurrenskraft. Vi anser därför att regeringen alltid ska beakta svenska företags förutsättningar för att stå konkurrenskraftiga vid införande av ekonomiska styrmedel.

Lika spelregler

Ökad harmonisering

De EU-gemensamma regelverken för företag i primär- och livsmedelsproduktion kan anses vara ”lägstnivån” för EU:s inre marknad. Det innebär att alla mer långtgående nationella regler och krav utöver den EU-gemensamma lagstiftningen riskerar att hämma de svenska företagens konkurrenskraft. Därför måste alla nationella särkrav alltid vara väl motiverade och konkurrensbedömda. Vi anser att svenska, mer långtgående särkrav för primär- och livsmedelsproduktionen med jämna mellanrum bör prövas och vid behov förändras i förhållande till rådande marknadssituation, i syfte att tillåta större flexibilitet. Regeringens arbete för att kraven i de EU-gemensamma reglerna för primär- och livsmedelsproduktionen ska skärpas är välkommet och vi ger vårt fulla stöd till det.

Myndigheternas regeltolkningar

Svenska myndigheter har en tendens att tolka EU-regler på hårdast möjliga sätt. Det är negativt för det svenska lantbruket och livsmedelsindustrin. Till exempel kan Kemikalieinspektionens förbud mot vissa växtskyddsmedel nämnas. Förbuden har bland annat orsakat att den svenska lökodlingen och rapsodlingen är hotade. Det är negativt ur flera aspekter. Framförallt orsakar sådana beslut att produktion i Sverige försvåras, med följd att enskilda företagens investeringar förlorar i värde samt att de svenska producenterna riskerar att konkurreras ut. Dessutom leder det till att odlingssuccessionen störs, med följd att odling av andra grödor kan ta skada. Med tanke på att den svenska användningen av växtskyddsmedel generellt sett är låg, i jämförelse med konkurrentländer, bidrar Kemikalieinspektionens beslut om förbud mot olika växtskyddsmedel till att större mängder växtskyddsmedel används i andra länder, vilket i långa loppet bidrar till en försämrad miljö och står i strid med det av riksdagen fastslagna generationsmålet. Vi anser att beslut om växtskyddsmedel ska fattas av Statens jordbruksverk istället för Kemikalieinspektionen, eftersom det ger bättre förutsättningar för en helhetsbedömning enligt intentionerna i växtskyddsförordningen. Dessutom anser vi att regeringen bör verka för att myndigheterna i större utsträckning använder sig av ömsesidigt erkännande av växtskyddsmedel och tar hänsyn till hur andra EU-medlemsstater förhåller sig, i syfte att skapa konkurrensneutrala förutsättningar för det svenska jordbruket.

EU:s vattendirektiv tolkas i Sverige hårt, vilket bland annat innebär att fördämningar måste rivas, med följd att förutsättningarna för verksamheter nedströms kan påverkas av förändrade nivåer i vattenflödet. Det medför risker för att jordbruket ska ta skada. Vi anser att beslut om vattenverksamhet i enlighet med vattendirektivet måste vägas mot den nytta eller skada de kan ha för exempelvis jordbruket.

Nyligen drabbades den svenska kräftnäringen av ett dråpslag i samband med att den första listan över invasiva arter som ska bekämpas i enlighet med EU-direktiv publicerades. I listan ingår bland annat den amerikanska signalkräftan. Naturvårdsverket gick snabbt ut med information, som innebär att i stort sett all yrkesmässig hantering av amerikansk signalkräfta kommer att förbjudas från 2016 till 2017, vilket orsakade att många kräftodlare nu går i ovisshet över om deras investeringar har blivit värdelösa och om deras verksamhet måste läggas ner. Invasiva arter ska bekämpas på rimliga sätt, men att i ett slag slå ut en hel bransch är inte ett bra sätt att gå tillväga. Vi anser att insatser för att bekämpa invasiva arter bör utformas så att näringsidkare inte lider skada. Beträffande signalkräftan måste hänsyn också tas till historiken och bakgrunden till varför den en gång infördes här.

Regelkrångel och administration

Resultat framför åtgärd i miljö- och djurskyddet

Sverige har bland världens högst ställda krav på miljö- och djurskydd. Det är något vi är stolta över och som vi ser som viktiga mervärden för det svenska lantbruket och livsmedelsproduktionen.

Syftet och målet med svensk djurskyddslagstiftning bör vara att djuren ska må bra och vara hälsosamma. Samtidigt är risken med högt ställda regelverk att de blir rigida och inte bidrar till en ekonomiskt hållbar utveckling – de uppsatta målen eftersträvas genom åtgärder som minskar produktionen. Vi vill därför se mer resultatstyrda regler som säkerställer djurskyddet men där vägen dit kan variera. Jordbruksverket moderniserade reglerna avseende beteskravet under våren 2016, för att öka flexibiliteten. Vi välkomnar det, men är angelägna om att resultaten av detta följs upp. För att stärka den svenska animalieproduktionen är vi beredda att på sikt överväga andra modeller, bland annat ekonomiska incitament, för beteskravets framtida utveckling. Moderaterna anser att djurskyddsreglerna i större utsträckning ska vara resultatstyrda istället för åtgärdsstyrda.

Dagens miljöersättningar baseras i allra största utsträckning på vilken åtgärd som utförs, snarare än det resultat som uppnås. Ur miljösynpunkt är det inte helt optimalt. Det leder ofta till att åtgärder inte genomförs, eller att ineffektiva åtgärder genomförs, med följderna att nationella miljömål inte uppnås. Vi föreslår därför att miljöersättningarna till lantbruket i större utsträckning ska baseras på resultat snarare än åtgärder.

Tryggare regler vid försäljning av hästar

Hästnäringen är för många landsbygdsbor både en hobby och en inkomstkälla. Ett stort problem för många inom hästnäringen är att konsumentköplagen gäller vid försäljning av hästar. Det innebär att en säljare som har sålt en fullt frisk häst kan tvingas att relativt lång tid efter försäljningen köpa tillbaka samma häst i ett försämrat tillstånd. Följden av detta är att många drar sig för att sälja sin häst, vilket varken är bra för hästen, ägaren eller hästnäringens utveckling. Vi anser därför att det finns skäl för att se över konsumentköplagen för att modernisera den vid handel med hästar.

Effektiva och enhetliga livsmedelskontroller

Riksdagen har riktat tillkännagivanden om uppdrag till Statskontoret med syfte att arbeta för att i högre grad undvika förelägganden vid livsmedelskontroller samt att Livsmedelsverkets uppdrag borde utformas så att deras arbete också bidrar till att underlätta företagande inom livsmedelssektorn. Statskontoret inkom med sin utredning i början av 2016. Vi förutsätter att regeringen nu arbetar aktivt utifrån de beslut som riksdagen fattat.

Ansvar för livsmedelskontrollerna ligger främst på kommunal nivå. Vanligtvis betalar livsmedelsföretaget en fast avgift varje år för de kontroller kommunen ska göra. I dagsläget genomförs det sammantaget för få livsmedelskontroller runt om i landet. Det leder till att många livsmedelsföretag upplever att de inte får de kontroller som de betalar för och det kan även vara ett problem för livsmedelssäkerheten gentemot konsumenten. Vi föreslår i stället en ny modell, där företagen betalar en mindre, fast administrativ avgift varje år, därefter faktureras företagen efter utförd kontroll. Fokus på kontrollerna bör dessutom vara en gemensam dialog mellan inspektör och företag, där målet är att gemensamt lösa eventuella problem innan företaget får ett föreläggande. Vi föreslår därför att Livsmedelsverket ges i uppdrag att arbeta fram en policy för livsmedelskontroll, som grundar sig på dialog och en tydligare koppling mellan avgift och faktiskt utförd kontroll.

Standardiserade kontrollsymboler

I bland annat Danmark och Finland har man ett system med standardiserade kontrollsymboler som gör det enkelt för kunden att se hur företaget har klarat sig i livsmedelskontrollen. Det bör övervägas huruvida ett liknande system bör införas även i Sverige. Det gör det enkelt för kunden att välja säker mat och de företag, butiker och restauranger som har en god livsmedelssäkerhet kan marknadsföra det gentemot kunderna.

Byte av livsmedelsinspektör

Om ett livsmedelsföretag och en livsmedelsinspektör inte kan enas kring ett beslut går det att överklaga till kommunen. Går det inte att hitta en lösning går ärendet vidare till högre instans, förvaltningsrätten. Det är ett krångligt och tidskrävande system. I de flesta fall fungerar livsmedelskontrollerna utmärkt, men om problem skulle uppstå måste det finnas andra vägar att gå framåt, innan en överklagandeprocess påbörjas. Därför föreslår vi att livsmedelsföretag ska ges rätt att, under vissa omständigheter, byta livsmedelsinspektör.

I vissa mindre kommuner finns bara en livsmedelsinspektör, vilket med dagens lagstiftning innebär att det inte skulle gå att byta livsmedelsinspektör. För att kunna tillgodose möjligheten att byta inspektör föreslår vi att mindre kommuner bör åläggas att samverka med andra kommuner och regionförbund för att kunna erbjuda möjligheten till byte av livsmedelsinspektör. Genom fördjupad samverkan ökar det även möjligheten till specialisering för de olika inspektörerna, jämfört med idag då en inspektör måste kunna allt, och ger möjlighet till generellt högre kompetens på området.

Enklare att starta livsmedelsföretag

Att starta företag i livsmedelsbranschen kan vara tufft, särskilt för små företag som arbetar i liten skala. Vi tycker att det ska bli lättare att starta företag och en del i det är att se över möjligheterna för att ge företag som fortfarande är i uppstartsskede dispens från vissa krav som medför kostsamma investeringar.

Livsmedelsbedrägerier

Vår utgångspunkt är att det aldrig ska löna sig att fuska eller bryta mot lagen. Dessvärre kommer återkommande rapporter om livsmedelsbedrägerier och att kriminella grupperingar runt om i Europa tjänar pengar på falska produkter, exempelvis att sälja olivolja som innehåller smörjolja eller honung som innehåller sockerlösning. Utöver det uppenbara lurendrejeriet i att marknadsföra falska produkter utsätts också konsumenterna för stora risker, som i värsta fall kan leda till fara för människors hälsa. Det absolut viktigaste för att motverka livsmedelsbedrägeri är att alla länder inom EU gemensamt arbetar med denna fråga, eftersom mycket mat handlas inom EU:s inre marknad. Livsmedelsbedrägerier är också ofta kopplade till annan brottslighet, varför frågan är särskilt viktig att belysa. Därför anser vi att denna fråga ska prioriteras högre och att regeringen ska vara pådrivande på EU-nivå och att gemensamma insatser görs, inte minst för att fördjupa samverkan mellan EU:s medlemsstater och deras berörda myndigheter vad beträffar exempelvis informationsutbyte. Samarbetena mellan myndigheter, både i och utanför Sverige, bör förbättras och göras mer strategiska och systematiska för att upptäcka livsmedelsbedrägerier.

Vi anser också att straffen för livsmedelsbedrägerier bör skärpas, bland annat genom att införa fängelse i straffskalan i livsmedelslagen. Konsumenter ska känna sig trygga med maten de äter och bedrägerier ska aldrig löna sig.

Plan- och byggregler

Konkurrenskraftsutredningen (SOU 2015:15) har identifierat problem med uteblivna investeringar i lantbruket och livsmedelsproduktionen. Bland annat konstaterar utredningen – föga förvånande – att investeringar inte kommer till stånd, om lönsamheten anses vara för låg. Samtidigt är investeringar nödvändiga för att skapa tillväxt och värdeskapande och utredningen konstaterar vidare att åtgärder behöver vidtas för att skapa förutsättningar för mer kostnadseffektivt byggande.

Behovet av investeringar ska naturligtvis tas på allvar och Moderaterna anser att reglerna för byggande inom de areella näringarna bör ses över. Översynen bör göras brett. Bland annat bör konsekvenserna av att ta bort kravet på obligatorisk förprovning vid ny-, om- eller tillbyggnad av djurstallar samt vid inredning för djur övervägas. Reglerna för uppförande av ridhus bör också ses över, i syfte att förenkla för hästnäringen.

Långsiktighet, undvik snabba ändringar vid regelskärpningar

När nya regler kommer på plats eller befintliga regler skärps, finns en risk att lagstiftaren och myndigheterna har väl bråttom att genomföra dessa. Det medför att företag inom primär- och livsmedelsproduktionen får svårt att på ett rimligt sätt genomföra nödvändiga förändringar i sin verksamhet. Följden av sådana snabba skiften i regelverken blir att företag blir tvungna att säga upp medarbetare och i vissa fall lägga

ner sin verksamhet. Moderaterna föreslår att konsekvenserna av alla skärpta regler ska analyseras noga och att företag i primär- och livsmedelsproduktionen alltid ska ges en rimlig tidsram för att ställa om sin verksamhet.

Bättre möjligheter för egen produktion och försäljning

Många lantbrukare har under senare år vågat ta steget att börja sälja den egna gårdens produkter och i många fall även förädla sina råvaror till färdiga livsmedel. Det är en utveckling som Moderaterna välkomnar. Vi vill bidra till att fler ska våga ta steget och har därför förslag till regelförenklingar som gör det lättare att satsa på livsmedelsproduktion och -försäljning.

Småskaliga slakterier är viktiga för att möjliggöra ett ökat utbud av närproducerade livsmedel samt skapar en viktig infrastruktur för att stärka den växande gastroturismen. Fler småskaliga slakterier runt om i landet leder dessutom till kortare djurtransporter och skapar samtidigt arbetstillfällen. Alliansregeringen sänkte avgiften för småskaliga slakterier just av dessa anledningar, vilket ökade konkurrenskraften för både primärproducenter och slakterierna, och under Alliansens tid fördubblades antalet småskaliga slakterier. Vi vill gärna att fler småskaliga slakterier ska kunna etableras och vill därför att de regler som gäller ska ses över i syfte att ytterligare förenkla dem.

Alltfler mikrobryggerier, mustier och vinodlingar etableras i Sverige. Det är en utveckling som bör tas tillvara, eftersom den bidrar till en levande landsbygd med fler jobb i tillverkningen och god potential till fler jobb i besöksnäringen. Ett stort problem för de företag som tillverkar alkoholhaltiga drycker är att det idag inte är tillåtet att sälja de egna produkterna på gården, beroende på alkoholmonopolet. Moderaterna anser att de svenska mikrobryggerierna, vinproducenterna och andra alkoholtillverkare ska få motsvarande möjligheter till försäljning vid produktionsstället som finns i EU. Vi anser därför att gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker ska tillåtas. Formerna för det kan variera, men ett första steg kan vara att låta alkoholproducenterna bli ombud för Systembolaget.

Ersättningar och stöd

Dagens regler för lantbruket gör att många lantbrukare är beroende av EU-stöd. Särskilt tydligt har detta varit för mjölkbönderna, som under de senaste åren har tagit skada av att marknadspriset för mjölk har varit och är väldigt lågt. I denna för så många mjölkbönder svåra situation försenades Jordbruksverkets utbetalningar av jordbruksstöden. Det är mycket olyckligt för svenskt lantbruk. Vi anser att regeringen måste säkerställa att jordbrukarstöden betalas ut i tid.

Exportfrämjande åtgärder

Svensk livsmedelsexport är en av våra mest framgångsrika exportgrenar och en ökad export är en grundbult för att öka svenskt livsmedelsföretagande och svensk livsmedelsproduktion. Svensk livsmedelsproduktion behöver stå på fler ben än den inhemska marknaden för att öka lönsamheten och möta den internationella konkurrensen. Svensk mat är i världsklass och vi har all anledning att arbeta för ökad livsmedelsexport. Fler och fler får upp ögonen för bra mat, fler och fler oroas över antibiotikaresistens och fler och fler vill äta mat som producerats under bra förhållanden. Där har svensk mat allt att vinna. Vi föreslår därför i vår budget ett

exportfrämjande paket, i vilket en exportportal, livsmedelsattachéer och ökat arbete för landsgodkännanden och anläggningsgodkännanden är bärande delar.

Exportportal

Då Sverige gick med i EU och blev en del av EU:s inre marknad fick vi en hemmamarknad med 500 miljoner konsumenter istället för endast 9 miljoner svenska konsumenter. Det skapar fantastiska möjligheter för livsmedelsföretagen i Sverige och vi ser att det finns stor potential att öka exporten till EU-länderna. Det finns även fler länder utanför EU där vi har potential att öka exporten.

Genom att införa en webbaserad exportportal kan vi förenkla svensk livsmedelsexport. Exportportalens syfte bör vara att marknadsföra svensk mat och göra det enkelt för importörer i andra länder att välja svenska livsmedel. Det bör även undersökas huruvida en sådan exportportal kan erbjuda information och blanketter för att underlätta import och export.

Frihandelsavtal och tillgång till nya marknader

Alliansregeringen verkade för att vi ska kunna exportera mer mat till Kina genom handelsavtal. Sverige exporterar även mycket spannmål till tredje land. Det finns flera länder där svensk mat borde vara attraktiv och där vi bör verka för handelsavtal, däribland Japan. Det är därför viktigt att driva frågan om handelsavtal med fler länder utanför EU. Det kommande frihandelsavtalet TTIP mellan EU och USA oroar många livsmedelsproducenter, men faktum är att ett frihandelsavtal kan förenkla livsmedelsexporten till USA. Vissa beräkningar visar att det kan vara just livsmedelsexporten som kommer att öka mest. Med fler handelsavtal kan svenska livsmedelsproducenter öka sin export vilket gynnar både primärproducenter och livsmedelsföretag. Moderaterna understryker vikten av att fler frihandelsavtal tas fram.

Vidare är landsgodkännanden och anläggningsgodkännanden en viktig faktor för ökad export och bör därför prioriteras. Sverige bör också tillsätta livsmedelsattachéer på strategiskt viktiga exportmarknader, för att förbättra tillgången till dessa.

Ökad snusexport

Snus är en traditionell svensk tobaksprodukt, som har utvecklats med sin samtid. Även om snus inte kan anses vara en hälsoprodukt, medför det fördelar genom att bidra till en lägre förekomst av rökingsrelaterad cancer i Sverige. Genom att tillåta export av snus till EU, finns goda förutsättningar för fler svenska jobb, samtidigt som frekvensen av rökingsrelaterad cancer potentiellt kan minska i EU. Vi anser därför att regeringen bör verka för att upphäva exportförbudet av snus inom EU.

Kunskap och innovation

Mer forskning för en starkare livsmedelssektor

För att Sverige ska ligga i framkant vad gäller livsmedel och för att svenska företag ska kunna nischa sig på den globala marknaden behövs mer forskning för ännu bättre mat och stärkt konkurrenskraft, från primärproduktion till högförädlade produkter. I Konkurrenskraftsutredningen presenteras olika förslag för inriktning i jordbruks- och livsmedelsforskningen, vilka bör tas tillvara. Mer behovsdriven forskning som stärker

konkurrenskraften inom jordbruks- och trädgårdssektorn behövs. Några av framtidens viktigaste utmaningar berör hälsa och en hållbar livsmedelsproduktion, vilket är områden där Sverige ligger i framkant. Det är därför på flera plan viktigt att vi värnar och utvecklar livsmedelsforskningen i Sverige. Vi anser att behovet av starkt tillämpad forskning inom livsmedelsproduktionen bör ses över.

Konkurrenskraftsutredningen anser att behovsdriven forskning som stärker konkurrenskraften inom jordbruks- och trädgårdssektorn bör ges högre prioritet och att regeringen bör beakta detta i arbetet med nästa forsknings- och innovationsproposition. Vi delar bilden av att behovsdriven forskning som stärker konkurrenskraften är viktig och att det kan finnas skäl för en större samlad forskningssatsning inom primär- såväl som livsmedelsproduktionen. Innan en stor satsning kan göras bör dock vilka prioriteringar som ska göras i den klarläggas. För det behövs en bättre samordning mellan olika forskningsaktörer. Vi föreslår därför att SLU, Formas, Rise, Jordbruksverket och Livsmedelsverket i samarbete med relevanta intressenter får i uppdrag att ta fram ett förslag till vad en samlad forskningssatsning inom primär- och livsmedelsproduktionen ska omfatta.

Vässade utbildningar

Konkurrenskraftsutredningen föreslår att SLU i samarbete med näringslivet, samt svensk och internationell expertis inom universitet och högskola, får i uppdrag att analysera och lämna förslag till hur kompetensförsörjningen för primärproduktionen kan stärkas genom högre utbildning. Utredningen föreslår att viktiga kunskapsområden för att stärka konkurrenskraften prioriteras inom ramen för kompetensutveckling och rådgivning inom Landsbygdsprogrammet. Vi anser att Konkurrenskraftsutredningens förslag är en viktig utgångspunkt och att det bör genomföras. Dessutom anser vi att insatser behöver göras för att öka attraktiviteten till universitetsutbildningar inom livsmedelssektorn. Vi föreslår därför att SLU får i uppdrag att i samarbete med relevanta intressenter se över hur livsmedelsutbildningar på universitetsnivå kan göras mer attraktiva.

Det finns också ett behov av en bred översyn av utbildningarna inom primär- och livsmedelsproduktionen samt viltvårdsutbildningar i gymnasieskolan, yrkesvux och yrkeshögskolan. Det rör sig bland annat om bättre samverkan med branscherna, med ökade inslag av praktik och till större del spjutspetsinriktning. I vissa utbildningar behövs en bättre anpassning till verksamheternas säsongsmässiga skiftningar. Vi anser att en översyn av dessa frågor skulle göra det lättare att utforma utbildningar som stärker kompetensförsörjningen inom primär- och livsmedelsproduktionen och tydligare leder till jobb och därför bör övervägas.

Bejaka och prioritera teknikutveckling

Teknikutvecklingen inom primär- och livsmedelsproduktionen går med snabba steg framåt. Ny växtförädlingsteknik ger möjlighet att minska användningen av exempelvis gödning och växtskyddsmedel. För att Sverige ska kunna stärkas i den internationella konkurrensen och miljön samtidigt ska värnas, behöver nya tekniker bejakas och prioriteras. Modern växtförädling är en viktig framtidsfråga, särskilt avseende den globala livsmedelsförsörjningen. Den mest avancerade växtförädlingstekniken, där organismens gener förändras, leder till nya genetiskt modifierade organismer (GMO), vilka får nya önskade egenskaper som bidrar med till exempel vitaminberikning, större

hårdighet eller bättre förutsättningar för att bidra till omställningen till ett fossiloberoende samhälle. Den potential som finns i att utveckla nya grödor genom GMO-teknik bör tas tillvara.

Vetenskaplig utvärdering av ny teknik tar ofta lång tid och vid marknadsintroduktion är teknikerna också ofta dyra. För att ny teknik snabbare ska komma ut i produktionsledet, är det angeläget att prövningen av sådan förenklas. Vi anser att en översyn av de regler som omfattar vetenskaplig utvärdering av ny teknik för primär- och livsmedelsproduktionen bör göras, i syfte att ta fram lämpliga regelförenklingar. På sikt kan möjligheterna till stöd till testprojekt inom primär- och livsmedelsproduktionen behöva ses över.

Den statliga myndigheten Gentekniknämnden har varnat för att offentliga forskningsfinansiärer, både i Sverige och på EU-nivå, i allt större utsträckning avslår ansökningar där genmodifierade växter ingår. Vi ser med oro på denna utveckling. För att säkerställa att potentialen hos modern växtförädling, inklusive framtagandet av GMO, i framtiden tas tillvara, anser vi att utlysningar av offentligt finansierad forskning som rör modern växtförädling i Sverige liksom i övriga EU ska utlysas och bedömas på vetenskapliga och teknikneutrala grunder. Vidare anser vi att det kan finnas ett behov av en översyn av den nationella lagstiftning som hanterar genteknik och GMO, i syfte att modernisera och göra den mer teknikneutral. Hösten 2015 förkastade Europaparlamentet ett lagförslag som skulle ha gjort det möjligt för EU-länderna att begränsa eller förbjuda försäljning och användning av EU-godkända GMO-livsmedel eller GMO-foder på sitt eget territorium. Det är bra att förslaget inte gick igenom, eftersom det skulle försvåra för viktig forskning och produktutveckling. Vi vill att regeringen verkar för att GMO även fortsättningsvis ska regleras och prövas på unionsnivå.

Offentlig upphandling

År 2013 upphandlades livsmedel i den offentliga sektorn för 8,9 miljarder kronor. Kommuner och landsting är med andra ord stora aktörer på livsmedelsmarknaden, och har därmed stora möjligheter att påverka. Det är även viktigt att barnen i skolan, patienterna på sjukhusen och våra äldre ska få bra och näringsrik mat. Vi tycker inte att pris ensam ska styra val av mat, utan även exempelvis miljöpåverkan, djurskydd och antibiotikaanvändning bör vara viktiga faktorer att ta hänsyn till vid livsmedelsupphandling.

Om offentliga upphandlare i större utsträckning skulle ta hänsyn till dessa faktorer skulle de som levererar mat som har producerats i Sverige få avsevärt mycket bättre möjligheter att vinna upphandlingar. Med fler smarta upphandlingar kan vi få bättre mat i offentlig verksamhet och stödja mat som producerats under goda förhållanden.

Jonas Jacobsson Gjörtlér (M)

Åsa Coenraads (M)

Jesper Skalberg Karlsson (M)

Gunilla Nordgren (M)

Roland Gustbée (M)

Lars-Arne Staxäng (M)

Cecilie Tenfjord-Toftby (M)

Sten Bergheden (M)